

Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueiden kehittämisen painopisteistä 2024–2027 – Uudistuvat ja hyvinvoivat alueet

Valtakunnalliset alueiden kehittämisen painopisteet (*aluekehittämispäätös*) 2024–2027 sisältää pääministeri Petteri Orpon hallituskaudella noudatettavat valtioneuvoston painopisteet ja tavoitteet, joihin ministeriöt ovat sitoutuneet. Aluekehittämispäätös ohjaa eri hallinnonalojen ja maakuntien liittojen alueiden kehittämistä ja niiden toimenpiteiden yhteensovittamista.

Valmistelu

Vuoden 2023 kesällä aloitettu painopistepäätöksen valmistelu on tehty avoimesti ja yhteistyössä ministeriöiden, maakuntien liittojen ja muiden keskeisten aluekehittämis-toimijoiden kanssa. Alueiden uudistumisen neuvottelukunnan (AUNE) osallistujatahojen edustajista koottu valmisteluverkosto on toiminut tärkeässä roolissa päätöksen valmistelussa. Työtä varten kesällä ja syksyllä 2023 järjestettiin useita työpajoja sekä laajasti kaikille sidosryhmille, että erikseen AUNE:n valmisteluverkostolle. Lisäksi painopisteitä on valmisteltu valtioneuvoston yhteisessä aluekehittämisen verkostossa ministeriöiden kanssa, eri ministeriöiden osastopäälliköiden neuvotteluissa sekä muiden sidosryhmien tilaisuuksissa. Päätösluonnos oli avoimesti kommentoitavana loka-marraskuussa *otakantaa.fi* -palvelussa. Alueiden uudistumisen neuvottelukunta käsitteli kokouksessaan joulukuussa aluekehittämisen painopisteet ja antoi näkemyksensä valmisteluun. Työllisyyden ja yrittäjyyden ministeriryhmä käsitteli päätösluonnoksen 15.2.2024.

Sisältö

Alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain (756/2021) 2 §:n mukaan alueiden kehittäminen on valtion, maakuntien liittojen, kuntien ja muiden toimijoiden vuorovaikutukseen perustuvaa hallinnonalojen välistä yhteistyötä ja monitasoista toimintaa, joka perustuu kansallisiin ja alueiden erilaisiin vahvuuksiin ja tarpeisiin. Alueiden kehittämisen tavoitteena on edistää alueiden kestävästä kehityksestä, kasvua ja kilpailukykyä, asukkaiden hyvinvointia ja elinympäristön laatua. Alueiden kehittämisellä:

1. vahvistetaan kasvua tukevaa elinkeino- ja innovaatorakennetta, alueiden älykästä erikoistumista ja taloudellista tasapainoa, kestävästä alue- ja yhdyskuntarakennetta sekä saavutettavuutta;
2. tuetaan asukkaiden työllisyyttä, osaamista, yhtäläisiä mahdollisuuksia ja sosiaalista osallisuutta sekä maahanmuuttajien kotoutumista;
3. parannetaan elinympäristön laatua sekä hillitään ilmastonmuutosta ja edistetään siihen sopeutumista;
4. vähennetään alueiden välisiä ja sisäisiä kehityseroja;

5. parannetaan alueiden omia vahvuuksia ja erikoistumista sekä edistetään niiden kulttuuria.

Alueiden omiin vahvuuksiin ja tasapainoiseen aluekehittämiseen nojaavan aluekehittämissäpolitiikan tavoitteet ja toimenpiteet kytkeytyvät hallitusohjelmaan. Vahva ja välittävä Suomi rakentuu erilaisten alueiden elinvoimaisuudesta ja toisiaan tukevasta, yhteisestä menestyksestä.

Tässä aluekehittämispäätöksessä painopisteet on jäsennetty kolmeen kokonaisuuteen:

- Kestävä elinvoima ja investoinnit
- Hyvinvoiva väestö ja yhteisöt
- Vetovoimainen elinympäristö ja monimuotoinen luonto

Kokonaisturvallisuus, kansainvälisyys sekä aluelähtöisyys ovat kaikkia painopisteitä poikkileikkaavia näkökulmia. Aluekehityksen ja painopisteiden kehittämisen edellytyksinä ovat: *alueiden saavutettavuus, työvoiman saatavuus ja työllisyys sekä osaaminen ja sivistys*, joita ilman useimpia painopisteiden tavoitteita ei ole mahdollista saavuttaa. Poikkileikkaavat teemat sekä aluekehittämisen edellytykset on huomioitu painopisteiden tavoitteiden määrittelyssä.

Kullekin painopisteelle on muodostettu tavoitetila, sekä tätä hallituskautta koskevat tavoitteet. Tavoitetila kuvaa ideaalitulannetta, jota kohti halutaan pyrkiä, vaikka sen saavuttaminen sellaisenaan ei ole mahdollista varsinkaan yhden hallituskauden aikana.

Toteuttaminen

Hallitus varmistaa aluekehittämispäätöksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden toteuttamisen kytkemällä sen hallitusohjelman toteutukseen ja seurantaan. Aluekehittämispäätökselle valmistellaan erillinen toimeenpanosuunnitelma kevään 2024 aikana. Toimeenpanosuunnitelma sisältää konkreettiset toimet tavoitteiden edistämiseksi. Toimeenpanosuunnitelmassa kuvataan myös käytettävissä olevat resurssit sekä seuranta-indikaattorit.

Aluetasolla maakuntien liitot ovat aluekehittämisviranomaisia ja vastaavat aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta. Aluekehittämisen painotukset ja tavoitteet maakunnissa määritellään maakuntaohjelmassa, joka laaditaan kuntavaalien jälkeen uuden maakuntavaltuuston aloitettua työnsä. Maakuntien liitot huomioivat aluekehittämispäätöksen omassa työssään ja edistävät alueillaan päätöksen toteutumista yhdessä kuntien, ELY-keskusten, AVI:en ja muun valtion aluehallinnon sekä muiden kehittäjäorganisaatioiden kanssa. Päätöstä toteutetaan valtiontalouden kehysten ja julkisen talouden suunnitelman puitteissa. Erillisiä rahoitustarpeita ei päätöksessä esitetä.

Seuranta ja arviointi

Päätöksen toteutumisen kokonaisseurannasta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö yhteistyössä muiden hallinnonalojen kanssa. Valtioneuvoston asettama alueiden uudistumisen neuvottelukunta (AUNE) seuraa säännöllisesti aluekehittämispäätöksen tavoitteiden ja eri hallinnonalojen toimenpiteiden toteutumista.